

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЮ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні рекомендації до самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня денної та заочної
форм здобуття освіти за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

Електронний ресурс

Рецензенти:

Л. О. Бачієва – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

І. О. Степанець – кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту, проректор з наукової та інноваційної діяльності, КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 11 від 25 червня 2025 року)*

Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності : методичні рекомендації до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня денної та заочної форм здобуття освіти за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» [Електронний ресурс] / уклад. В. Б. Бакатанова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. – (PDF 33 с.)

Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності» спрямовані на підвищення ефективності підготовки здобувачів освіти шляхом пояснення методики підготовки, що в свою чергу, сприятиме ефективному засвоєнню знань, вмінь та практичних навичок у проектування технологій навчання та контролю.

Метою самостійної роботи є сформувати навички самостійних практичних розробок, обґрунтування та проектування технологій навчання та контролю під час самостійного виконання спеціальних завдань. Видання призначене здобувачам освіти за спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки другого (магістерського) рівня вищої освіти.

УДК 37.013.3

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2025
© Бакатанова В. Б., уклад., 2025

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Стисла робоча програма з дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності».....	5
2.1. Тематика лекцій з дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності».....	6
2.2. Тематика практичних занять з дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності в педагогічній діяльності».....	8
2.3. Тематика завдань для самостійної роботи з дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності».....	9
2.4. Завдання для самоконтролю з дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності».....	10
2.5. Індивідуальні завдання.....	13
2.6. Навчальна література з дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності».....	14
3. Види організації самостійної роботи.....	15
3.1. Види організації самостійної роботи на аудиторних заняттях.....	15
3.2. Види організації самостійної роботи, що виконуються студентами у поза аудиторний час (завдання, які наведені у системі дистанційної освіти та вимоги до їх виконання).....	19
3.3. Характеристика роботи здобувачів освіти у системі дистанційної освіти.....	28
ДОДАТОК	31

1. Загальні положення

Метою вивчення навчальної дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності» є підготовка здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти до розробки технологій навчання в сучасних умовах; проектувати та запроваджувати ефективні освітні технології, інтерактивні методи і форми навчання в навчально-виховний процес закладу освіти; самостійно розробляти навчальні й робочі програми з дисципліни, конспекти лекцій, плани практичних занять і самостійної роботи, а також системи контролю навчальних досягнень з урахуванням особливостей підготовки з певної спеціальності; планувати та організовувати навчальну діяльність, проектувати соціально-педагогічної системи підготовки фахівця з урахуванням особливостей професійної діяльності; впроваджувати теоретичні надбання у професійно-практичній діяльності.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- забезпечення здатності формулювати дидактичну і розвивальну мети вивчення; аналізувати зміст та структуру змісту інформаційного матеріалу з теми;
- забезпечення здатності визначати зовнішні зв'язки і опорний навчальний матеріал з теми; розробляти організаційні плани навчального процесу;
- забезпечення здатності розробляти дидактичний проект лекції, практичного, лабораторного заняття або семінару з урахуванням поставленої мети;
- забезпечення здатності розробляти систему дидактичного контролю та обирати вид та метод контролю навчальних досягнень здобувачів освіти.

Зміст самостійної роботи над дисципліною «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності» визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Вона забезпечується комплексом навчально-методичних засобів, а саме навчальними посібниками з основ наукових досліджень в педагогічній діяльності, конспектом лекцій викладача, методичними вказівками з підготовки до

практичних занять тощо.

Навчальний матеріал дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності», передбачений навчальною програмою для засвоєння студентами під час самостійної роботи, виноситься на поточний та підсумковий контроль поряд із матеріалом, який опрацьовується під час аудиторних навчальних занять.

Самостійна робота проводиться відповідно до заздалегідь складеного графіка організації і контролю СРС, який доводиться до відома здобувачів освіти на початку поточного семестру.

Для здобувачів освіти денної форми самостійна робота здійснюється у дистанційній системі та передбачає виконання завдань з кожної теми дисципліни «Основи наукових досліджень в педагогічній діяльності».

2. Стисла робоча програма з дисципліни

«Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності»

Загальний обсяг часу на вивчення дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності»:

- денна форма навчання (180 год.), у тому числі аудиторні заняття – 60 год., самостійна робота – 120 год.
- заочна форма навчання (180 год.), у тому числі аудиторні заняття – 18 год., самостійна робота – 162 год.

Вивчення навчальної дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності» сприяє здобуттю таких компетенцій:

- 1.Здатність проєктувати і досліджувати освітні системи.
- 2.Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.
- 3.Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проєкти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.
- 4.Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі

галузей знань.

Під час вивчення даної дисципліни у здобувачів освіти мають бути сформовані такі програмні результати:

1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.
2. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.
3. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.
4. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.

2.1. Тематика лекцій

Лекція є однією з основних форм організації навчального процесу, під час якої викладач систематизовано подає теоретичний матеріал із дисципліни. У межах курсу «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності» лекції мають на меті ознайомити здобувачів освіти з розробкою технологій навчання в сучасних умовах; проектуванням та запровадженням ефективних освітніх технологій, інтерактивних методів і форм навчання в навчально-виховний процес закладу освіти; з самостійною розробкою навчальних й робочих програм з дисципліни, конспекти лекцій, плани практичних занять і самостійної роботи, а також системи контролю навчальних досягнень з урахуванням особливостей підготовки з певної спеціальності; планувати та організовувати навчальну діяльність, впроваджувати теоретичні надбання у професійно-практичній діяльності.

Лекції сприяють формуванню у здобувачів освіти цілісного уявлення про процес наукового дослідження, що є важливою основою для подальшого засвоєння матеріалу під час практичних занять і самостійної роботи. Під час лекцій викладач не лише викладає теоретичні засади, а й аналізує приклади з реальної педагогічної практики, демонструє застосування дослідницьких методів у професійній діяльності. Структура навчальної дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності» подана у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Структура навчальної дисципліни

«Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Технологія навчання та її проектування												
Тема 1 Педагогічні технології та їх класифікація	24	4	4			16	22	1	1			20
Тема 2. Аналіз і мотивація навчального процесу	37	6	6			25	32	1	1			30
Разом за змістовим модулем 1	61	10	10			41	56	2	2			50
Змістовий модуль 2. Проектування різних видів занять у закладах вищої освіти												
Тема 3. Технології формування нових знань	37	6	6			25	38	3	2			33
Тема 4. Технологія проектування практичних занять і самостійної роботи студентів	37	4	6			25	41	3	2			36
Разом за змістовим модулем 2	74	10	12			50	79	4	6			69

Змістовний модуль 3. Технологія педагогічного контролю												
Тема 5. Місце та роль педагогічного контролю в системі освіти	15	2	4			9	13					13
Тема 6. Методика проєктування традиційних засобів контролю	15	2	4			9	17	1	1			15
Тема 7. Контроль і діагностика навчальних досягнень	17	2	4			11	17	1	1			15
Разом за змістовним модулем 3	47	6	12			29	47	2	2			43
Разом годин	180	26	34			120	180	8	10			162

2.2. Тематика практичних занять

Практичні заняття є важливою складовою навчального процесу, метою яких є закріплення теоретичних знань і формування в здобувачів освіти практичних навичок проведення наукових досліджень у сфері педагогіки. З дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності» практичні заняття спрямовані на розвиток умінь застосовувати методологічні підходи, планувати й проєктувати навчальні заняття..

Основним завданням практичних занять є надання здобувачам освіти можливості працювати з науковими джерелами, розробляти дидактичні проєкти різних типів занять у сфері вищої освіти та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм. Під час занять здобувачі освіти виконують вправи з розробки робочих навчальних програм, обґрунтування змісту освіти за певною дисципліною, розробки мотиваційних технологій навчання, вибору та порівняння методів і засобів навчання та контролю. Тематика практичних занять з дисципліни подана у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Теми й обсяг практичних занять з дисципліни «Сучасні технології навчання
та контролю в педагогічній діяльності»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Вибір технологій навчання.	4	0,5
2	Аналіз і діагностика стану навчального процесу.	4	1
3	Розробка мотиваційних технологій.	2	0,5
4	Проектування і організація лекційних занять.	4	1
5	Проектування і організація практичних занять.	4	1
6	Проектування і організація лабораторних занять і проведення експериментів.	4	2
7	Цілі, суб'єкти, предмети та завдання різних рівнів контролюючої діяльності	4	1
8	Проектування системи контрольних запитань і задач	4	1
9	Проектування тестового контролю	4	1
10	Проектування системи педагогічного контролю змістовного модуля дисципліни	2	1
	Разом	34	10

2.3. Тематика завдань для самостійної роботи

Самостійна робота є невід'ємною частиною навчального процесу, що сприяє поглибленню теоретичних знань і розвитку практичних навичок здобувачів освіти. З дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності» самостійна робота спрямована на формування в здобувачів освіти умінь здійснювати пошук, опрацювання та аналізу навчальної інформації, планувати й організовувати навчальні заняття, а також застосовувати доцільні технології навчання та контролю. Основним завданням самостійної роботи є розвиток проєктних компетентностей через виконання індивідуальних завдань, підготовку доповідей, рефератів, тощо. Під час самостійної роботи здобувачі освіти навчаються формулювати теми, розробляти дидактичні проєкти у сфері вищої освіти із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм; обґрунтовувати вибір форм, методів і засобів навчання і контролю, а також застосовувати обрані технології навчання та контролю.

Тематика завдань для самостійної роботи з дисципліни представлена у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Теми завдань для самостійної роботи з дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Педагогічні технології та їх класифікація	16	20
2	Тема 2. Аналіз і мотивація навчального процесу	25	30
3	Тема 3. Технології формування нових знань	25	33
4	Тема 4. Технологія проектування практичних занять і самостійної роботи студентів	25	36
5	Тема 5. Місце та роль педагогічного контролю в системі освіти	9	13
6	Тема 6. Методика проектування традиційних засобів контролю	10	15
7	Тема 7. Контроль і діагностика навчальних досягнень	10	15
Разом		120	162

2.4.Завдання для самоконтролю з дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності»

Тестові завдання

1. Розташуйте в необхідній послідовності етапи формування розумових дій за теорією П.Я Гальперіна

- А. Мотивація
- Б. Засвоєння дій в матеріалізованій формі
- В. Засвоєння орієнтовної основи діяльності
- Г. Виконання дій в розумовій формі
- Д. Виконання дій з голосним промовленням
- Ж.Виконання дій з внутрішнім мовленням

2. Встановіть відповідність між позначеннями аббревіатури і їх сенсом

А. Орієнтовна основа діяльності	1. ООД
Б. Контролююча діяльність	2. ВД
В. Виконавча діяльність	3. КД
Г. Мотивація	4. М
Д. Промовлення голосом	

3. Встановіть відповідність між групами класифікації методів навчання і їх назвою

1. Демонстрація трудових прийомів	А. Наочні
2. Інструктаж	Б. Словесні
3. Лабораторні роботи	В. Практичні
4. Вправи	
5. Пояснення	
6. Ілюстрація	
7. Письмовий інструктаж	

4. Встановіть відповідність між засобом навчання і групою класифікації, до якої він належить

1. Збірники завдань	А. Об'ємні
2. Відеофрагмент	Б. Друковані
3. Муляж	В. Екранно-звукові
4. Довідники	
5. Натуральні зразки	
6. Комп'ютер	

5. Які форми проведення навчальних занять застосовуються в педагогічній діяльності

А. масова	Г. індивідуальна
Б. групова	Д. бригадна
В. особистісна	Ж. фронтальна

6. Як варто формулювати освітню мету навчання

- А. через зміст навчання
- Б. через діяльність викладача
- В. через навчальну діяльність учня
- Г. через кінцевий результат навчання
- Д. через внутрішні процеси учня

7. Яких вимог до постановки навчальної мети варто дотримуватись

- А. визначення елементів навчальної діяльності
- Б. відповідність стандарту освіти
- В. наявність шкали оцінки якості
- Г. відповідність вимогам адміністрації
- Д. діагностичність якості, що формується
- Ж. визначення предмета діяльності

8. Встановіть відповідність мети навчання змісту освіти

1. Стратегічні	А. Дидактичні матеріали з теми
2. Тактичні	Б. Програма професійної підготовки
3. Оперативні	В. Мета навчання з окремої дисципліни
	Г. Навчальний план підготовки фахівця

9. Які види мотивації варто застосовувати під час навчання у педагогічній діяльності

- А. Особистісну
- Б. Зовнішню
- В. Внутрішню
- Г. Заключну
- Д. Поточну
- Ж. Вступну
- З. Колективну

10. Мотивація – це ...

А. активна взаємодія з навколишнім середовищем, яка виконує адаптивну чи перетворюючу функції і збуджується потребою і спрямована на досягнення мети;

Б. психічне явище, що збуджує до виконання дії, яка визначає активність особистості та її спрямованість на досягнення результату;

В. психічне новоутворення, завдяки якому індивід спроможний виконувати певну дію раціонально, з належною точністю і швидкістю, без зайвих витрат фізичної та нервово-психічної енергії;

Г. готовність людини успішно виконувати певну діяльність, що заснована на знаннях.

2.5. Індивідуальні завдання

Завдання 1. Для обраної теми з конкретної дисципліни сформулювати дидактичну і розвивальну цілі вивчення.

Завдання 2. Провести аналіз змісту та структури змісту інформаційного матеріалу по обраній темі.

Завдання 3. Визначити зовнішні зв'язки і опорний навчальний матеріал з обраної теми.

Завдання 4. Розробити організаційний план навчального процесу за темою (кількість і тематика лекцій, їх тип, вид практичних, лабораторних робіт або семінарів, форма і вид контрольних заходів).

Завдання 5. Обрати одну лекцію і практичне, лабораторне заняття або семінар для подальшої розробки методики їх проведення.

Завдання 6. Розробити дидактичний проєкт лекції з урахуванням поставленої мети (наприклад: активізації самостійної роботи студентів).

Завдання 7. Розробити дидактичний проєкт практичного, лабораторного заняття або семінару з урахуванням поставленої мети (наприклад: активізації самостійної роботи студентів).

Завдання 8. Розробити систему дидактичного контролю змістовного модулю дисципліни.

Для здобувачів денної та заочної форм здобуття освіти – виконання курсової роботи.

2.6. Навчальна література з дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності»

1. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник / Н.П. Волкова. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. – 360 с.

2. Головенкін В. П. Інженерна педагогіка [Електронний ресурс] : підруч. / В. П. Головенкін. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. Режим доступу: http://psy.kpi.ua/wp-tent/uploads/2017/02/Injenerna_pedagogika.pdf

3. Гуревич Р. С. Інноваційні технології у закладах вищої освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми:* зб. наук. пр. Вип. 51. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2018. С. 11–15.

4. Дидактичні основи професійної освіти: підручник / О.Е.Коваленко, Н.О. Брюханова., Н.В. Божко, В.В. Белікова, В.Б.Бакатанова; за ред.. О.Е.Коваленко/ Укр. інж.-пед. акад.- .Харків: «Друкарня Мадрид», 2017. – 238 с.

5. Дольнікова Л.В., Мукан Н.В. Професійна педагогіка: навч. посібник. - Л.: Видавництво Львівської політехніки, 2021. - 324с.

6. Зливков В. Л. Сучасні тренінгові технології розвитку особистості в освіті / В. Л. Зливков, С. О. Лукомська. – Київ, 2022. – 184 с.

7. Змішане навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Навчально-методичний посібник / Оксана Пасічник, Юлія Слфімова, Христина Чушак, Олена Шинаровська, Андрій Донець. - К.: 2021. - 92 с.

8. Дичківська, І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник / І. М. Дичківська. – 2-ге вид., допов. – Київ : Академвидав, 2012. – 349 с. – (Серія «Альма-матер» : серію засновано в 1999 р.). – Бібліогр.: с. 345–349

9. Лебедик Л.В., Стрельніков В.Ю., Стрельніков М.В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін [Текст]: Навчально-методичний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти / Л. В. Лебедик, В. Ю. Стрельніков, М. В. Стрельніков. – Полтава : АСМІ, 2020. – 303 с.

10. Стрельніков В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ / В. Ю. Стрельніков, І. Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с.

3. Види самостійної роботи

3.1. Види організації самостійної роботи на аудиторних заняттях

3.1.1. Лекційні заняття

Лекція є провідною формою організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Специфічні особливості лекції обумовлюють форми самостійної роботи здобувачів освіти, види завдань щодо самостійної роботи, систему її контролю тощо.

На лекції викладач рекомендує студентам літературу та пояснює методи роботи з інформаційними джерелами. В цьому аспекті великі можливості надають вступна та установочна лекції, на яких розкривається проблематика теми, логіка оволодіння нею, надається характеристика літератури, визначаються розділи щодо самостійної проробки.

Однією з форм організації самостійної роботи, що відбувається безпосередньо на лекції, є конспектування. З метою полегшення сприйняття та конспектування навчального матеріалу використовуються видані раніше

конспект лекцій (електронна версія), що представлена студентам у дистанційній системі заздалегідь для попереднього ознайомлення з навчальним матеріалом лекції.

В процесі слухання та сприйняття інформації на лекції здобувач освіти повинен зрозуміти матеріал, який викладає лектор, обміркувати його, пов'язати з тим, що вже відомо з даної дисципліни. Слід пам'ятати, що лише те, що уважно прослухано, обмірковано та законспектовано, стає надбанням студента.

Слухаючи лекцію, необхідно намагатися зрозуміти мету викладання, хід думок лектора, логічну послідовність. При цьому необхідно відволіктися від зайвих думок, зосередитися на навчальному матеріалі, настроїти себе на сприйняття інформації. Конспектування матеріалу допомагає в цьому.

З кожної теми лекції в робочому зошиті вже зафіксовані назви тем, цілі їх засвоєння у вигляді переліку дій, які повинні уміти виконувати студенти після вивчення теми, наведено перелік основної та додаткової літератури для кожної теми, а також представлено план розгляду кожної теми. Крім цього після кожної теми наведено завдання для закріплення матеріалу лекції, які повинні студенти виконати самостійно у позаурочний час.

В робочому зошиті частково наводиться теоретичний матеріал, який повинні засвоїти студенти. Даний матеріал систематизовано та представлено у вигляді таблиць, логічних та структурних схем, в яких відведено місце для самостійних записів, конспектування студентами навчального матеріалу.

Під час лекції рекомендується уважно слухати лектора, який зазвичай змінюючи гучність, силу голосу, темп мови, інтонаційну виразність, роблячи паузи, підкреслює найголовніші положення навчального матеріалу, робить записи на дошці. Все це допомагає студентам зрозуміти та записати найголовніше у робочому зошиті.

Під час конспектування важливо робити власні відмітки, наприклад:

! – важливо,

!! – дуже важливо,

? – питання,

З – запам'ятати,

П – подивитися у підручнику.

Кожен здобувач освіти може виробити власну систему знаків.

У процесі викладання дисципліни викладач використовує мультимедійні презентації, які узагальнюють певний обсяг навчального матеріалу. Вони проєктуються на екран під час лекції та є опорною інформацією при поясненні змісту матеріалу. Використання цього прийому дозволяє суттєво підвищити інформаційну ємність навчальних занять і самостійної роботи, переважно за рахунок нової інформації.

3.1.2. Практичні заняття

Метою проведення практичних занять з дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності» є формування у здобувачів освіти здатності до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел для обґрунтування дослідницьких рішень; уміння виявляти, формулювати та розв'язувати проблеми, що виникають під час планування й реалізації освітнього процесу в закладі освіти; компетентності у проведенні наукових досліджень відповідно до визначених методологічних засад; здатності розробляти та застосовувати нові підходи до розв'язання задач дослідницького й інноваційного характеру у сфері освіти та педагогіки.

Самостійна робота студентів на практичних заняттях передбачає формування та удосконалення практичних умінь. При проведенні практичних занять їх результативність досягається за рахунок наявності теоретичного матеріалу та питань (завдань) для перевірки підготовленості здобувачів освіти до практичного заняття. Таким чином, перевіряється готовність до виконання практичних завдань. Суттєво підвищити рівень самостійності при виконанні практичних завдань як із погляду якості, так і отримання важливих дослідницьких навичок та умінь, дозволяє використання активних методів навчання.

В залежності від виду занять використовуються наступні методи: на лекціях

– пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний метод, метод проблемного викладу та лекція-візуалізація; на практичних заняттях – метод проблемного викладу, самостійна робота та евристичний метод.

До числа найбільш ефективних методів, які використовуються під час вивчення дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності», належать виступи з доповідями, що підготовлені групою студентів або самостійно.

Завдання щодо практичних занять з курсу мають проблемний характер, що впливає на розвиток у здобувачів освіти наукової інтуїції, здатності приймати педагогічно обґрунтоване рішення. Виконання завдання завершується виступом за результатами його виконання. Виступ за темою завдання, що розглядає студент або група студентів, відбувається на кожному занятті, при цьому треба відзначити, що студенти групи можуть брати участь у виступі у ролі доповідача, співдоповідача, опонента або рецензента. Такий підхід вимагає вивчення студентом питань, які розглядаються на практичному занятті.

Структура побудови кожного заняття вміщує повідомлення теми, мети, теоретичну частину, практичну частину, формулювання висновків.

Теоретична частина може включати розгляд за допомогою викладача певного теоретичного матеріалу, поняттєву розминку, обговорення питань, проведення контрольної роботи. У обговорення та контрольну роботу включаються ті питання, за якими студенти самостійно готувалися до практичного заняття у позаурочний час.

Практична частина може передбачає різноманітних вплив та завдань.

Закінчується кожне практичне заняття формуванням висновків, видачею рекомендацій, підведенням підсумків, заключним словом викладача.

Специфіка практичних занять полягає в тому, що на кожному з них передбачається організація викладачем спілкування в студентській групі: обговорення різних питань, висловлювання власних думок студентами, проведення дискусій, аналіз виступів. Під час занять викладач виступає в ролі консультанта, який спостерігає за роботою кожного студента та при необхідності

надає допомогу.

Таким чином, не лише зміст занять, але і сама форма їх організації і проведення сприяє формуванню у здобувачів освіти здатності здійснювати пошук, оброблення, аналіз та презентацію власних дидактичних проєктів у сфері вищої освіти із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм; сприяє розвитку в них ряду особистісних якостей, які мають значення для здійснення педагогічної діяльності.

Під час лекційних та практичних занять велику користь для удосконалення організації самостійної роботи приносить участь здобувачів освіти у контрольних заходах, які проводяться після опанування ними навчального матеріалу кожного з модулів.

3.2. Види організації самостійної роботи, що виконуються здобувачами освіти у поза аудиторний час

Під час самостійної роботи з дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності» у позааудиторний час рекомендовано застосовувати такі види роботи, як робота з навчальною літературою (основною та додатковою), робота з робочим зошитом (конспектом), підготовка до практичних занять та самостійна робота після них, виконання домашніх завдань, підготовка до контрольних заходів.

Робота з робочим зошитом та навчальною літературою. Робота над робочим зошитом (конспектом лекцій), повинна проводитися не лише на лекції, а і після неї, тобто над конспектом слід працювати систематично: перерахувати його, виправляти та доповнювати текст, розмічати кольором те, що повинно бути закріплено в пам'яті, поглиблено вивчено.

Перший перегляд конспекту слід робити ввечері того ж дня коли відбулася лекція. Потім знову переглянути конспект через 3-4 дні. Якщо це необхідно, слід звернутися за консультацією до викладача, переглянути необхідний матеріал у навчальному посібнику, доповнити конспект, переглянувши основну та додаткову

літературу.

В ході опрацювання питання щодо ознайомлення з поняттям педагогічної технології розпочніть з вивчення основних визначень педагогічної технології. Зверніть увагу на різні трактування, щоб зрозуміти, як це поняття розвивалося з часом. Ознайомтеся з працями відомих вчених у цій галузі, таких як А.М. Алексюк, В.П. Беспалько та інших. Це допоможе вам зрозуміти історичний контекст і сучасні підходи до педагогічних технологій.

При вивченні технологічного підходу у навчанні визначте ключові елементи технологічного підходу до навчання, такі як мета, зміст, організація навчального процесу, методи і форми роботи.

При вивченні питання «Діагностика навчального процесу» ознайомтеся з методами діагностики, які дозволяють оцінити ефективність навчання та коригувати процес у разі необхідності.

Вивчення типів педагогічних технологій розпочніть з вивчення різних класифікацій педагогічних технологій, зокрема особово-орієнтовані та критеріально-орієнтовані технології. Зверніть увагу на їх основні принципи та застосування в навчальному процесі. Розгляньте переваги та недоліки кожного типу технології, щоб зрозуміти, коли та як їх можна використовувати.

Для практичного застосування теоретичних відомостей спробуйте створити власний навчальний план або проєкт, використовуючи різні педагогічні технології. Це допоможе вам на практиці застосувати теоретичні знання.

Проведіть дослідження щодо впровадження конкретних педагогічних технологій у навчальний процес. Оцініть їх ефективність на основі отриманих результатів.

Розвивайте навички критичного аналізу інформації. Порівнюйте різні джерела та підходи до педагогічних технологій, щоб сформулювати власну точку зору.

Беріть участь у семінарах та обговореннях, де ви зможете обмінюватися думками з однокурсниками та викладачами.

Вивчайте нові технології та методики, які з'являються у сфері освіти. Використовуйте онлайн-ресурси, курси та вебіари для підвищення своїх знань.

Регулярно аналізуйте свій прогрес та досягнення у вивченні педагогічних технологій. Це допоможе вам виявити слабкі місця та сфери для покращення.

Педагогічні технології є важливим елементом сучасної освіти. Застосування технологічного підходу може значно підвищити ефективність навчального процесу. Вивчення цих технологій допоможе вам стати більш компетентним педагогом, готовим до викликів сучасного навчання.

Для самоперевірки вивчення даної теми слід надати відповіді на завдання для самоконтролю.

В ході опрацювання вивчення теми "Педагогічні умови покращення засвоєння інформації" ознайомтесь із різними типами пам'яті (зоровою, слуховою, моторною, емоційною, образною, словесно-логічною) та їх роллю в процесі навчання. Зверніть увагу на те, як кожен тип може бути використаний у навчальному процесі. Вивчіть етапи запам'ятовування (запам'ятовування, збереження, відтворення, впізнавання) та їх значення для навчання. Зосередьтеся на механізмі запам'ятовування, розуміючи різницю між оперативною та довготривалою пам'яттю. Ознайомтесь із прийомами осмисленого запам'ятовування, такими як аналіз, класифікація, розробка опорних сигналів, асоціації та мнемонічні прийоми. Практикуйте ці методи на прикладах навчального матеріалу. Вчіться структурувати навчальний матеріал, розбиваючи його на менші блоки, щоб полегшити запам'ятовування. Використовуйте графічні органайзери для візуалізації зв'язків між поняттями.

Під час навчання використовуйте різні методи (слухові, зорові, практичні), щоб активізувати різні види пам'яті. Це може включати використання відео, аудіоматеріалів, інтерактивних вправ та практичних завдань. Включайте регулярне повторення в навчальний процес. Використовуйте різні форми

повторення, такі як тестування, обговорення, практичні завдання, щоб закріпити знання. Розвивайте інтерес студентів до навчального матеріалу через практичні приклади, ігри, конкурси та проекти. Залучайте їх до активного обговорення тем, щоб підвищити їхню зацікавленість. Враховуйте особливості кожного студента, включаючи їхній тип темпераменту, стиль навчання та попередній досвід. Надавайте можливість вибору форм і методів навчання. Заохочуйте себе знаходити асоціації між новими знаннями та вже відомими. Це допоможе вам краще запам'ятовувати та відтворювати інформацію. Регулярно оцінюйте власну успішність, використовуючи різні методи (тести, проекти, усні відповіді).

Для самоперевірки вивчення даної теми слід надати відповіді на завдання для самоконтролю.

В ході опрацювання питання "Методика аналізу і діагностики стану навчального процесу" ознайомтеся з поняттями "умови навчання" та "стан навчального процесу". Зрозумійте, як ці аспекти впливають на управління навчанням. Розділіть матеріал на два основні напрямки: аналіз початкових вимог і аналіз засобів навчання. Це допоможе структурувати ваш підхід до вивчення.

Вивчайте методику аналізу базових знань та досвіду студентів. Звертайте увагу на важливість вхідного контролю перед початком нового курсу та поточного контролю під час вивчення тем. Під час вивчення нових тем намагайтеся простежити зв'язки між ними та раніше вивченими матеріалами. Це допоможе вам створити єдину систему знань і зрозуміти причинно-наслідкові зв'язки. Під час вивчення матеріалу формулюйте запитання, які допоможуть вам зрозуміти зв'язки між темами. Використовуйте творчі підходи для пошуку відповідей на ці запитання.

Спробуйте різні методи навчання, такі як групові обговорення, індивідуальні дослідження, практичні завдання. Це дозволить вам глибше зрозуміти матеріал. Враховуйте психологічні характеристики своєї групи. Зрозумійте, як типи мислення та темперамент ваших одногрупників можуть впливати на навчальний процес. Це допоможе вам краще взаємодіяти з іншими.

Використовуйте методи повторення для закріплення знань. Повторюйте матеріал не лише в тому порядку, в якому він вивчався, а й на основі його значення для подальшої навчальної діяльності. Застосовуйте отримані знання на практиці. Виконуйте вправи, лабораторні роботи та проекти, щоб закріпити матеріал. Не соромтеся звертатися до викладачів за консультаціями. Вони можуть допомогти вам зрозуміти складні теми та надати додаткові ресурси для вивчення.

Для самоперевірки вивчення даної теми слід надати відповіді на завдання для самоконтролю.

В ході опрацювання питання **«Мотивація у дидактичних технологіях навчання»** ознайомтеся з концепцією постановки навчальних цілей. Зрозумійте, що цілі навчання визначаються як зовнішніми, так і внутрішніми потребами. Сформулюйте свої особисті цілі, які б співпадали з навчальними. Використовуйте різні способи формулювання цілей: через дії викладачів, зміст діяльності студентів та бажаний результат. Наприклад, запишіть, чому ви хочете вивчити цю тему та які знання чи навички плануєте отримати. Спробуйте знайти особисті мотиви для вивчення матеріалу. Запитайте себе, чому ця тема важлива для вас особисто та які практичні застосування вона може мати у вашій майбутній професії. Розрізняйте внутрішню (зацікавленість у процесі навчання) та зовнішню мотивацію (оцінки, нагороди). Прагніть розвивати внутрішню мотивацію, знаходячи задоволення у навчанні. Створюйте проблемні ситуації, які вимагатимуть від вас активного пошуку рішень. Це може бути як дослідження нових тем, так і вирішення складних задач. Спробуйте емоційно реагувати на навчальний матеріал. Знайдіть способи, як зробити навчання більш цікавим і захоплюючим для себе.

Для самоперевірки вивчення даної теми слід надати відповіді на тестові завдання для самоконтролю.

В ході опрацювання теми **«Технології формування нових знань»** слід звернути увагу на визначення "орієнтовна основа діяльності" (ООД). Зрозумійте, що це концепція, яка допомагає усвідомити навчальне завдання, виробити програму дій та досягти результату навчання. Зосередьтеся на структурі ООД, яка

включає відомості про предмет діяльності, засоби, технології та очікувані результати. Створіть власні нотатки, щоб систематизувати цю інформацію.

Приділіть увагу вступним лекціям, які допомагають зорієнтуватися в темі. Звертайте увагу на те, як викладач розкриває перспективи навчальної діяльності, це може підвищити вашу мотивацію. Ознайомтеся з різними методами викладання, такими як монологічний, розмірковуючий та діалогічний. Визначте, які з цих методів вам найбільше підходять для сприйняття інформації.

Ознайомтеся з сучасними технологіями, такими як електронні презентації та робочі зошити. Ці інструменти можуть значно полегшити процес засвоєння матеріалу. Якщо у вас є можливість, підготуйте запитання для лекцій-консультацій. Це дозволить вам отримати більш детальні відповіді на теми, які вас цікавлять.

Для самоперевірки вивчення даної теми слід надати відповіді на завдання для самоконтролю.

Після відповіді на питання для самоконтролю та рішення тестових завдань студент повинен здійснити самоперевірку, скориставшись робочим зошитом з дисципліни або навчальною літературою. Навчальний матеріал слід вважати засвоєним на достатньому рівні, якщо надано 70% та більше правильних відповідей.

Підготовка до практичних занять та самостійна робота після них. До практичних занять слід готуватися заздалегідь, ознайомившись з їх тематикою та метою, а також виконавши рекомендовані завдання для підготовки до них.

Слід зазначити, що формування здатності до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; виявлення, постановка та розв'язання проблем у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти; проведенні досліджень на відповідному рівні; здатність до застосування та розроблення нових підходів до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки, не зводиться лише до засвоєння теоретичного матеріалу та роботі на практичних заняттях. Вона передбачає постійну систематичну самостійну роботу щодо розвитку певних якостей

особистості, щодо подальшого удосконалення сформованих дослідницьких здатностей. Тому за певними темами практичних занять рекомендовано працювати далі самостійно, сприяючи цим розвитку і формуванню умінь та якостей, необхідних для розроблення та реалізації інноваційних й дидактичних проєктів у сфері вищої освіти.

При підготовці до практичних заняття з *модулю 1* слід надати відповіді на такі питання, за якими буде проведено контрольну роботу, або обговорення:

1. З якими етапами управління процесом навчання пов'язаний етап аналізу стану процесу навчання?
2. Визначте зміст поняття «стан процесу навчання». Які аспекти входять до складу цього поняття?
3. Що охоплюють початкові вимоги до навчання?
4. Які засоби навчання Вам відомі?
5. Якою є мета етапу формування й аналізу початкових вимог у процесі управління навчанням?
6. Що є предметом діяльності під час аналізу початкових вимог?
7. Які елементи базової характеристики особистості слід аналізувати, готуючись до занять?
8. Які соціографічні характеристики особистості є важливими в процесі підготовки викладача до занять?
9. Якою є технологія аналізу базового матеріалу?
10. Які види міжтемних зв'язків та способи їхньої реалізації Вам відомі?
11. Опишіть алгоритм діяльності викладача щодо аналізу базових знань і вмінь.
12. Якими є способи формування базового матеріалу?
13. Опишіть кожен зі способів формування базового матеріалу, указавши на їхні переваги та недоліки, а також сформулюйте умови застосування кожного з них на занятті.
14. Які вимоги висуваються до повторення навчального матеріалу?
15. У чому полягає мета повторення навчального матеріалу?

16. Які види повторення Вам відомі, на якому з етапів навчального процесу застосовується кожен із них?
17. Які існують методи психодіагностики особистості?
18. Які з елементів структури особистості слід аналізувати під час побудови технології навчання?
19. Що таке тип темпераменту та які типи темпераментів бувають?
20. Що таке тип мислення і які типи мислення Вам відомі?
21. Які характеристики групи впливають на вибір технології навчання?
22. Поясніть мету педагогічного аналізу в технології навчання?
23. Поясніть, як повинна бути сформульована дидактична мета для того, щоб її постановка задовольняла вимогам діагностичності?
24. Охарактеризуйте рівні сформованості навчальних дій (умінь). Наведіть приклади.
25. Сформулюйте визначення навчальної мотивації.
26. Чи може відбуватися навчання, якщо у студентів відсутня позитивна мотивація? Обґрунтуйте свою відповідь.
27. На яких етапах заняття може проводитися мотивація?
28. Охарактеризуйте зовнішню мотивацію. Наведіть приклади.
29. Охарактеризуйте внутрішню мотивацію. Наведіть приклади.
30. Поясніть, яким чином зовнішня і внутрішня мотивації впливають на результат навчання.
31. Перерахуйте та поясніть методи, що використовують для формування вступної мотивації?
32. Наведіть приклад реалізації прийому орієнтації на практичне значення навчального матеріалу.
33. Наведіть приклад мотивації з використанням прийому вступу з проблемою.
34. Наведіть приклад мотивуючої дії орієнтації навчального матеріалу на його практичне значення.

35. Поясніть мотивуючий вплив показу явища або процесу, які вивчаються, до пояснення навчального матеріалу.

36. Поясніть, чому завдання середньої для студентів складності мають більше мотивуюче значення, ніж дуже важкі або легкі завдання.

37. Яка послідовність дій викладача при проектуванні мотиваційних технологій?

При підготовці до практичних заняття з другого модулю варто спиратись на конспект лекцій та розроблений дидактичний проект навчального заняття за обраною темою окремої дисципліни.

Також слід підготувати доповідь (реферат) за темою «Проектування сучасного навчального заняття у вищій школі» та (або) «Технологічні аспекти проектування навчального заняття з обраної дисципліни», яка (який) буде представлено для обговорення та аналізу.

Виконання домашніх завдань. З дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності» рекомендовано до виконання домашні завдання, які виконуються самостійно здобувачами освіти у позаурочний час та презентуються в аудиторії на відповідних практичних заняттях. При виконанні домашніх завдань рекомендовано користуватися додатковою, основною літературою, а також літературою, пошук якої здійснено самостійно студентами.

Домашнє завдання 1 Для обраної теми з конкретної дисципліни сформулювати дидактичну і розвивальну цілі вивчення.

Домашнє завдання 2. . Провести аналіз змісту та структури змісту інформаційного матеріалу за обраною темою.

Домашнє завдання 3. Визначити зовнішні зв'язки і опорний навчальний матеріал з обраної теми.

Домашнє завдання 4. Розробити організаційний план навчального процесу за темою (кількість і тематика лекцій, їх тип, вид практичних, лабораторних робіт або семінарів, форма і вид контрольних заходів).

Домашнє завдання 5. Обрати одну лекцію і практичне, лабораторне заняття

або семінар для подальшої розробки методики їх проведення. Розробити дидактичний проект лекції з урахуванням поставленої мети (наприклад: активізації самостійної роботи студентів).

Домашнє завдання 6. Розробити систему дидактичного контролю змістовного модулю дисципліни.

Крім того, для здобувачів денної та заочної форм здобуття освіти завданням для самостійної роботи є написання курсової роботи за актуальною проблематикою у сфері вищої освіти із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

3.3. Характеристика роботи здобувачів освіти у системі дистанційної освіти

Загальні відомості про дистанційну систему. Головна сторінка дистанційного курсу дисципліни «Сучасні технології навчання та контролю в педагогічній діяльності» розділена на три колонки. Центральна колонка є найважливішою – в ній зосереджені навчально-методичні матеріали. Бічні колонки містять допоміжні блоки, їх видимість і розташування налаштовується викладачем.

Вгорі середньої колонки представлені інформаційні файли. Це конспект лекцій, презентації до лекційних занять, методичні вказівки до практичних робіт і інше. Інформаційні файли являють собою повні копії паперових методичних матеріалів. При клацанні мишею на файлі він відкривається і його можна переглядати та скачувати для опрацювання. Інформаційні матеріали викладено у форматі Adobe PDF, щоб їх переглядати, потрібно встановити Adobe Reader на комп'ютері.

Внизу середньої колонки зібрані елементи для самостійної роботи, які структуровані потижнево. Сюди відносяться завдання і тести, оцінка за них входить як частина оцінки за предмет.

Поточний тиждень підсвічується. Вгорі, під назвою курсу представлений навігаційний рядок, який працює повністю аналогічно такої в Windows 7, дозволяючи швидко перейти на будь-який рівень вгору.

Виконання елементів для самостійної роботи. Завдання для самостійної роботи представлені потижнево, і їх потрібно виконати протягом тижня. У текстових файлах представлений теоретичний матеріал, приклади виконання завдань і вказівки щодо їх виконання.

Елемент «Текстовий файл» не дозволяє передати результат виконання завдання викладачеві, це тільки інструкція або варіанти завдань. Для відправки файлу викладачеві служить елемент «Завдання». Щоб відправити викладачеві результат виконання завдання, слід спочатку набрати його в електронному вигляді. Для цього, як правило, використовується програма MS Word. Альтернативним способом є виконання завдання традиційним способом, у зошиті, а потім скануванні або фотографування результату. У кожному разі, відправити можна тільки файл, один або декілька. Після клацання лівою кнопкою на елементі «Завдання», з'являється форма для відправки файлу. У ній може бути докладна текстова інструкція по виконанню, варіанти завдань. Також важливі терміни виконання. Після натискання на «Додати» відповідь на завдання, переходимо до форми для додавання файлу, в якій вибираємо опцію «Завантажити файл» або просто перетягуємо файл на поле для відправки. Слід звертати увагу на обмеження за обсягом і кількістю файлів. Після натискання на кнопки «Зберегти» файл відправляється викладачеві на перевірку.

Викладач перевіряє завдання вручну, тому оцінки потрібно почекати. Після перевірки з'являється «Відгук викладача». У ньому наведена отримана оцінка, а через дріб максимально можлива (не обов'язково це 5), коли і хто перевірів, а також коментар викладача на оцінку, якщо він його написав.

Строки виконання. Більшість завдань мають встановлені викладачем терміни виконання. Не так прикро, що здати завдання завчасно не вдасться. Прикро, що після останнього терміну здачі його теж неможливо здати. Тому слід виконувати навчальні елементи вчасно.

Для нагадування про терміни виконання навчальних елементів служить блоки «Календар» і «Майбутні події», які показують одну інформацію, але по різному, і частіше відображається справа. Окремі дати календаря виділені фоном.

Розшифровка кольору фону також приведена. При наведенні мишею на такі дати користувачеві виводиться інформація про наступаючих в цей день події. Загальні події задаються адміністратором сайту. «Події курсу» виділяють навчальні елементи, термін здачі яких настав. «Події групи» виділяють загальні для навчальної групи дати. «Події Користувача» – персональний щоденник, є особистим і інші користувачі його не бачать, події в нього додаються користувачем самостійно. Якщо клацнути мишею на імені місяця, то виведеться детальна інформація про події місяця.

Оцінка. Кожен елемент самостійної роботи оцінюється, переглянути цю оцінку можна, повторно зайшовши в нього. Для перегляду всіх зароблених оцінок служить зведена відомість. Блок «Налаштування» дозволяє отримати доступ до зведеної відомості вашої успішності. Після клацання на «Оцінки», з кожного навчального елемента показується набраний Вами бал, а також максимально можливий. Окремі оцінки (за тест, урок) виставляються системою автоматично на підставі порівняння Ваших відповідей з правильними. Окремі оцінки (за завдання, форум) виставляються викладачем після перевірки вручну. Клацнувши на назві елемента, можна отримати більш детальну інформацію.

ДОДАТОК

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ РЕФЕРАТУ

Рефератом називається доповідь, розроблена на основі критичного погляду і/або вивчення кількох джерел. В його основі лежить стислий переказ результатів вивчення якоїсь проблеми, підсумків наукової роботи за змістом книжки в письмовій формі чи у формі публічного виступу.

Реферат має складатися зі вступу, основної частини та висновку. Вступ розкриває актуальність теми, зв'язок з важливими проблемами сучасної педагогічної теорії та практики. Також слід подати огляд використаних джерел інформації. У висновку (прикінцевій частині) робиться узагальнення всього сказаного, зазначаються питання, які, на думку автора, вдалося висвітлити, та ті, які потребують подальшого вивчення. Структура реферату наукової праці наведена у таблиці А.1.

Таблиця А.1.

Структура реферату наукової праці

Структурні компоненти	Мовні засоби
1. Вступ (визначення мети й завдання повідомлення)	Темою роботи є: ми маємо на меті розглянути; у статті розглядається питання про ...; автор викладає свою точку зору на ...; робота є (узагальненням, аналізом, описом); тема актуальна, оскільки ...
2. Основна частина (виклад головних положень наукової статті чи монографії)	В роботі розглядається; в роботі йдеться про ...; робота присвячена ...; автор враховує ...; слід відзначити, що ...; варто підкреслити ...; автор зіставляє (що з чим); посиляється (на що), розкриває зміст (чого); наводить приклади; аналізує напрями, розвитку (чого); суперечливі твердження; дискусійні положення; суть питання
3. Висновки	Автор доходить висновку ...; суть сказаного зводиться до ...; таким чином, робота присвячена актуальним питанням (яким)

Під час переказу певної статті (наукової праці) з аналізом її структури треба дотримуватися наукового стилю мови, який вимагає, крім спеціальної

термінології, ще й певних усталених виразів і властивої йому лексики. Наведемо приклади деяких з них (таблиця А.2.).

Таблиця А.2.

Переказ тексту з аналізом його структури

Мета висловлювання	Мовні засоби
1	2
Пояснення теми	Стаття (книга, монографія, робота) має назву, назва статті –...; Стаття присвячена темі, проблемі, питанню...; У статті йдеться про ... ; Стаття є узагальненням, викладом, оглядом, аналізом ...
Загальний огляд композиції	Стаття поділяється на...; починається (з чого?), складається з ...; завершується (чим?).
З'ясування основної думки	У статті автор ставить, розглядає, висвітлює (такі проблеми), зокрема, зупиняється на (чому?); сутність проблеми зводиться до (чого?); у статті зроблені узагальнення, науково обґрунтований опис, порушене питання про (що?).
Висновки	Автор доходить висновку, що ...; автор підбиває підсумок ...; унаслідок можна дійти висновку ... ; є підстави стверджувати...; сутність викладеного дає підстави твердити ... (зводиться до ...); на основі цього ми переконуємося в тому, що ...; узагальнюючи сказане, ...; Ці дані свідчать про те, що ...

Укладання реферату, як правило, здійснюється на основі двох-трьох джерел наукової інформації (але не більше п'яти). Пропонуємо узагальнений план щодо роботи над рефератом:

- 1) результати роботи дослідників щодо визначеної проблеми;
- 2) аргументи авторів щодо шляхів розв'язання проблеми;
- 3) методи дослідження, які використовують автори;
- 4) недоліки висунутих результатів;
- 5) подальші перспективи розв'язання проблеми.

Залежно від характеру теми та змісту публікацій, деякі з перерахованих питань можуть залишатися без відповіді. Якщо дослідник не має такого плану, він здебільшого переписує чи переказує статтю, а не реферує її. Узагальнені плани тим і корисні, що вони синтезують мету роботи.

Алгоритм написання реферату:

1. Визначте тему, об'єкт, предмет, мету та завдання роботи.
2. Доберіть джерела наукової інформації.
3. Виконайте інформаційно-аналітичне оброблення джерел наукової інформації (можна виділити окремі думки, ідеї, класифікації).
4. Розробіть план відповідно до запланованого обсягу реферату.
5. Напишіть вступ, основну частину реферату (розділи, пункти і підпункти) на основі аналізу джерел наукової інформації.
6. Сформулюйте перелік основних висновків, узагальнень.

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимі

Бакатанова Вероніка Борисівна

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЮ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні рекомендації до самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня денної та заочної
форм здобуття освіти за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

В авторській редакції

Підписано до розміщення 25.06.2025. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 1.88. Обсяг 0.817 Кб. Зам. № 266/25.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна